

Iz celotnega opusa presevata želja in sistematično prizadevanje, da bi bila slovstvena folkloristika deležna primerne vrednotenja in da bi dobila ustrezno mesto tako v strokovni kakor širši kulturni zavesti. Zaradi tega je njeno delo opazno namenjeno praktičnim vidikom, predvsem procesu izobraževanja (tako je npr. pripravila priročna učbeniška dela *Slovstvena folklorja v domačem okolju*, 1990; *Slovenska slovstvena folklorja*, 1999, in *Naš čas-opis. Delovni zvezek za izbirni predmet šolsko novinarstvo za 7., 8. in 9. razred*, 1999) na vseh ravneh (zagotovo je njena zasluga, da je slovstvena folkloristika tudi univerzitetni predmet), spodbudam in mentorstvu strokovnjakom in laikom, da spoznajo umetnost besede in jezika. Knjižna zbirka Glasovi je zavajajoča vredna zbirka 40 knjig žive pripovedne folklorne ustvarjalnosti, s katero se lahko pohvali le redko kateri narod. Poleg tega je poskrbela za več izdaj zbirke slovstvene folklorne (npr. *V deveti deželi*, 1995; *Slovenijo je bog nazadnje ustvaril*, 2000; *Slovenske povedke iz 20. stoletja*, 2003; *Poženanove pravljice*, 2005; *Janezkove pravljice*, 2011).

Njeno delo odlikuje nenehno gibanje med terenom in kabinetom. In s pozornostjo na teren je povezan drug pomemben segment njenih raziskav, tj. nenehno vračanje v domači kraj in vračanje domačemu kraju: posvetila mu je raziskave in objave o čevljarstvu, prometu, nabiralništvu, prehrani, družinskem življenju, jezikovnih in glasbenih pojavih, društvenem življenju itn. v člankih in več monografijah, katerih avtorica, soavtorica ali urednica je (monografije *Promet na Žirovskem*, 1987; *Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture*, 1995; *Štiri matere – ena ljubezen*, 1997; *Dobračeva gori*, 2002; *Ostanite zvesti pevski kulturi Žirov*, 2004; *Hišna imena v Žireh*, 2005; *Tabor v Žireh*, 2005, *Be-*

le stezice v vrtincih življenja, 2006; *Žiri na meji*, 2007; *Ledinska kronika*, 2009; *Doživetja in spomini tovarniške delavke*, 2010; *Čopič pod čevljem*, 2011). Lani je z I. Uršič ob 20-letnici vojne za obrambo samostojne Slovenije izdala zbirko spominov nanjo (*Moški na položajih, ženske v strahu, otroci na češnjah*, 2011). Z odmevnimi deli in s številnimi javnimi nastopi (na domačih in mednarodnih konferencah, drugih prireditvah in v medijih) si profesorica Marija Stanonik prizadeva uzavestiti vlogo in pomen socialnega in duhovnega izročila tako v humanističnem raziskovanju kakor v širši javnosti. Samo razkrito izročilo lahko spodbuja ustvarjalno doživetje identitete in oblikovanje samozavesti ter je lahko nenehno snov za premislek o življenju med preteklostjo in prihodnostjo.

Doktorica in doktorica Marija Stanonik se zaradi tu lapidarično nanizanih dosežkov več kakor častno pridružuje dozdajšnjim nagrajencem – Pavletu Merkuju, Milku Matičetovemu, Zmagi Kumer, Miri Omerzel Mirit, Mariji Kozar-Mukič, Janezu Dolencu, Jasni Vidakovič, Julijanu Strajnarju, Mirku Ramovšu, Viljemu Černu in Engelbertu Logarju. Nekateri so ji bili učitelji, drugi učenci, vsi pa sogovorniki, saj jih družijo iskrena skrb in poslanstvo, da vsak po svojih močeh bogati znanje o kulturnem izročilu, ki ustvarja samozavestno držo vsakega posameznika in posameznikov kot skupnosti, da se kritično ogledujejo v lastnem zrcalu in brez prislovične slovenske zadržanosti primerjajo z drugimi evropskimi narodi. Dom dobi svojo enkratno dragocečnost, ko se zave in ceni tudi svet okrog sebe, in poti po fizičnem in duhovnem svetu so navdih, da se doma počutimo doma. To so poti, ki jih je prehodil tudi Karel Štrekelj.

ZAHVALA PROF. DR. IRENE PORTIS WINNER OB PREJEMU ČASTNE LISTINE SED V LETU 2011

Počaščena sem s priznanjem Častne listine SED, ki nosi ime Matije Murka, enega glavnih soustanoviteljev slovenskega znanstvenega raziskovanja ljudske kulture, raziskovalca, ki je tudi v evropskem prostoru bistveno sooblikoval podobo narodopisne, etnološke znanosti.

Ob tej priložnosti pa moram najprej omeniti prof. Franca Jakopina, ki me je usmeril v nepozabno vas Žerovnica pri Cerknici, in na pomočnike in informatorje v tem naselju: na Metko Polovič, ki mi je tudi pozneje pošiljala informacije in dodatno gradivo, na brezmejno gostoljubnega in potrpežljivega Matija Roka in njegovo družino, na župnika, ki nama je dal na voljo vse arhivsko gradivo, in na vse vaščane, ki so nama bili v pomoč.

Največja zahvala pa velja možu, prof. Thomasu G. Winnerju, ki je bil za moje delo neprecenljiv, saj je imel nenavaden občutek za terensko delo in je bil poliglot, ki je takoj obvladal slovenski jezik. Ob tem naj spomnim na dva prepleta s Slovenijo. Moj mož se je rodil v Pragi, kjer je bil Matija Murko profesor med letoma

1920 in 1931 in kjer je vse do smrti leta 1952 tudi živel. Poleg Matije Murka naju s Slovenijo družijo še eno dejstvo. Med vojno so njeni prebivalci v okolici Novega mesta skrivali dva Juda, starša mojega moža, ki sta tam tudi pokopana.

V teh skoraj petdesetih letih raziskovanja Žerovnice sem lahko ugotovila bistvene spremembe v življenju vasi in vaščanov. Hkrati se je pokazalo, da so zelo pomemben člen v njihovem življenju sorodniki iz Amerike, da vas živi v transnacionalnem kontekstu, v čedalje bolj povezanem in kompleksnem globalnem svetu, ki se spoprijema s toliko menjavami. In tu naj se zahvalim še dr. Juriju Fikfaku, da je poskrbel za prevod mojega dela *Semiotika kmetstva v tranziciji v slovenščino*.

Še enkrat se zahvaljujem Slovenskemu etnološkemu društvu za priznanje, ki me znova povezuje s Slovenijo. Vsem slovenskim raziskovalcem in raziskovalkam želim vse najboljše pri raziskovanju te čudovite dežele.

* Dr. Irene Portis Winner, doktorica antropologije, upokojena profesorica antropologije in semiotike kulture na Massachusetts College of Art (Boston, MA), 986 Memorial Drive, Cambridge MA, 02138, ZDA, E-naslov: tgipwinner@comcast.net